

OLAINES 2. VIDUSSKOLAS
KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA
PROJEKTS

1. KARJERAS VEIDOŠANAS ASPEKTI

Karjera ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izaugsmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanās un attīstības process; tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā.

Karjeras attīstība ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi, un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Mūsdienās karjeras jēdziena saturs ir ievērojami paplašinājies. Ja sākotnēji jēdzienu “karjera” skaidroja un asociēja ar sekmīgu darbošanos kādā profesionālajā jomā, kurā ir iespējama izvirzīšanās, slavas un popularitātes sasniegšana, tad tagad termins “karjera” ir jāsaprot ne vien kā izaugsme profesionālajā jomā, bet arī kā likumsakarīga personības izaugsme un nodarbošanās secīga maiņa visas dzīves garumā. **Karjera ir personības mērķtiecīgs, jēgpilns visas dzīves gājums, kurā summējas visas indivīda dzīves lomas, brīvā laika aktivitātes, mācības un darbs.**

Izvēloties savas profesionālās karjeras virzienu un profesiju, jāņem vērā trīs būtiski nosacījumi:

- lai profesija būtu interesanta un saistoša,
- lai profesija atbilstu spējām,
- lai varētu atrast darbu šajā profesijā.

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast— ko pats cilvēks **GRIB, VAR** un ko **VAJAG** sabiedrībai.

GRIBU - tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

VARU - tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis,— visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā — mācībās vai jau praktiskajā darbā.

VAJAG - tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izvēloties izglītības virzienu ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/studējot vienā vai otrā programmā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties. Pašiem savu garīgo pasauli un pasauli ap mums. Ikvienam cilvēkam ārpus darba un ārpus ģimenes ir nepieciešams laiks, kuru veltīt sevis bagātināšanai, pilnveidošanai un attīstībai.

Karjeras vadības prasmes

21. gadsimtā situācija pasaulē ir krasi mainījusies, jo globālā tirgus un uz zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības apstākļos indivīdiem ir nepieciešams nepārtraukti uzlabot savas prasmes un apgūt jaunas kompetences. Karjeras attīstības atbalstu vairs nevar uzskatīt vienīgi par lietderīgu atbalstu indivīdam pārejā no viena izglītības līmeņa uz citu un no mācībām uz darbu. Lai pielāgotos mainīgajām darba tirgus vajadzībām un uzņēmumu konkurētspējai, ir jāspēj ātri reaģēt darba vides mainīgajos procesos, radot efektīvu rezultātu. Ilgstoša mācīšanās ir tieši tas, kas mūsdienās ir kļuvusi par galveno faktoru konkurences izturēšanā un veiksmē. Lai noturētos darba tirgū, indivīdam ir pašam jāklūst par savu karjeras resursu un darba vides procesu vadītāju. Ja jaunietis vai pieaugušais nav apguvis karjeras vadības prasmes, viņš arī nespēj īstenot savas personīgās dzīves un savas karjeras veiksmīgu virzību.

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
<i>Sākumskola 1. – 3.klase</i>	
Nepieciešama uzmanība, novērtējums un uzslavas Piemīt neierobežota enerģija Nespēja nošķirt iedomu pasauli no realitātes Nepieciešama pašapziņas veidošana	Atšķir darbu no spēles Identificē dažādus darba veidus Piedalās dažādos darba aktivitāšu veidos Zina, kā pieņemt lēmumus Apgūst pozitīvu attieksmi pret darbu Identificē personīgas sajūtas
<i>Pamatskola 4. – 9.klase</i>	
Daudz patstāvīgāki Saprot, ka piederība grupai un draugiem ir svarīga Var uzņemties vairāk atbildības Pārsteidzošs interešu vēriens Var patstāvīgi domāt, tomēr ir viegli ietekmējami Piedzīvo dramatiskas fiziskas izmaiņas	Identificē personīgās intereses, spējas, savas stiprās un vājās puses Raksturo savus pienākumus mājās un skolā un saista tos ar kopienā sastopamiem darbiem Apraksta, cik darbs ir nozīmīgs un sasniedzams visiem cilvēkiem Apraksta, kā personīgie uzskati un vērtības ietekmē lēmumu pieņemšanu

<p>Nepieciešamība pēc uzslavām un ir jūtīgi Mēģina izveidot unikālu identitāti neatkarīgi no vecāku ietekmes Vēlas vairāk neatkarības Zinātkāri, tomēr nav gatavi plānot Pauž jūtas daudz atklātāk</p>	<p>Demonstrē labas spējas darbā ar citiem Novērtē līdzības un atšķirības starp cilvēkiem Identificē stratēģijas personīgo finanšu vadībā Apraksta spējas, kuras ir nepieciešamas dažādu darbu veikšanā Demonstrē prasmes, kādas nepieciešamas darba iegūšanai un noturēšanai</p>
---	---

2. KARJERAS IZGLĪTĪBA

Karjeras izglītības mērķis - organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu, nodrošinot izglītojamajam pašizpēti, karjeras izpēti un karjeras plānošanai un vadīšanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi, radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām līdzsvarotu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību.

Karjeras izglītība ir harmoniski jāintegrē visā izglītības procesā, lai nodrošinātu plānotu un pēctecīgu pasākumu kompleksu, kas palīdzētu jauniešiem noteikt savas karjeras izglītības vajadzības, apzināti izvēlēties līdzekļus savas karjeras plānošanai nevis epizodiski, bet caurviju un veselumā, izmantojot izglītības procesa un programmas līdzekļus.

Karjeras izglītības uzdevumi

1. *Palīdzēt skolēniem pašattīstīties:*

- izprast sevi un novērtēt savas stiprās un vājās puses,
- izveidot elastīgu skatījumu uz dzīvi un reālistiskas gaidas attiecībā uz savu karjeru,
- attīstīt prasmes un attieksmes, kas palīdzēs veidot karjeru, piemēram, pašapziņa, pašpaļāvība, spēja “sevi pasniegt”, mērķu izvirzīšana un darbības plānošana mācību un personīgajā dzīvē,
- analizēt savu personīgo pieredzi, intereses, dotumus, iemaņas un spējas, vērtības, mērķus, personīgās īpašības, sasniegumus.

2. *Motivēt un palīdzēt izpētīt dažādas karjeras iespējas:*

- izprast izmaiņas sabiedrībā un kā tās ietekmē karjeru attīstību,
- izpētīt dažādas karjeras un iespējas to veidošanai,
- izpētīt un izvērtēt darba tirgu, nodarbinātības un profesiju, izglītības un apmācības iespēju attīstības tendences,
- salīdzināt un samērot personīgos sasniegumus un īpašības ar tiem sasniegumiem un īpašībām, kas ir nepieciešamas konkrētai tālākai karjerai/mācībām/studijām,
- piedalīties darba izmēģinājumos,
- uzzināt, kur un kā iegūt vajadzīgo informāciju, resursus un palīdzību,
- gatavoties pārejai no mācībām uz darba dzīvi vai uz tālākām mācībām/citu darbu,
- izpētīt un pārdomāt savas personīgās un sabiedrības vērtības,
- uzzināt, kādas prasības izvirza darba devēji, kādas prasmes un personīgās īpašības palīdz noturēties darba tirgū.

3. *Palīdzēt plānot un vadīt savu karjeru:*

- noteikt savas attīstības vajadzības,
- apgūt karjeras vadības prasmes,
- pilnveidot savas zināšanas un prasmes,
- apzināties informācijas ieguves un konsultēšanas iespējas,
- veidot savu personīgās karjeras plānu,
- attīstīt pieņemto personīgo lēmumu plānu īstenošanas prasmes,
- veidot izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

Karjeras izglītības īstenošanas pamatprincipi:

- Karjeras izglītība ir izglītības sastāvdaļa.
- Karjeras izglītība ir visas izglītības iestādes atbildība.
- Ievērotas vecumgrupu intereses un vajadzības.
- Mērķi — objektīvi un sasniedzami; pasākumi — īstenojami.
- Pasākumi ir orientēti uz zināšanu un prasmju apguvi.

3. KARJERAS IZGLĪTĪBAS PLĀNOŠANA

Lai skolēnus sagatavotu efektīvai pārejai no skolas uz pieaugušo darba dzīvi, skolai ir jānodrošina saviem skolēniem aizvien daudzveidīgāks un lielāks mācīšanās pieredžu skaits.

Karjeras izglītības programmas sastāvdaļas:

1. Sevīs izzināšanas aktivitātes, kurās skolēni:

- identificē savas personīgās īpašības (fiziskās, intelektuālās, emocionālās iezīmes, prasmes, intereses un vērtības), izpēta personīgo īpašību un nepieciešamo prasmju samērotību, lai gūtu panākumus dažādās dzīves un darba situācijās,
- izvērtē stratēģijas un apstākļus, kas ietekmē viņu mācīšanos dažādās dzīves un darba situācijās. Iespēju apzināšanās aktivitātes iesaista skolēnus darba pasaules izpētē un iepazīšanā.

Aktivitātes var ietvert:

- dažādas darba vides iepazīšana un pētīšana,
- dažādu profesiju un izglītības un apmācības iespēju izpēte,
- darba pasaules vēsturisko un plānoto izmaiņu analīze.

2. Lēmumu pieņemšana ir saistīta ar mācīšanos, kā pieņemt lēmumus, lai plānotu un vadītu savu karjeru. Skolēni iesaistās aktivitātēs, kas palīdz:

- izpētīt, kā citi cilvēki pieņem lēmumus, un saprast, kas var ietekmēt lēmuma pieņemšanu,
- identificēt atbilstošus lēmuma pieņemšanas stilus un stratēģijas,
- ģenerēt dažādas ar karjeru saistītas izvēles.

Pieņemt lēmumu par karjeras izvēli nenozīmē tikai piemērot individu noteiktai profesijai. Lēmuma pieņemšanu ietekmē dažādi faktori, kuri ir jāņem vērā:

- individuālās iezīmes (veselība, vērtības, intereses, prasmes, vecums, zināšanas u.c.),
- sociālais konteksts (ģimene, vienaudži, sabiedrības grupas, sociāli-ekonomiskais statuss u.c.),
- vides konteksts (politiskie uzskati, izglītības iestādes, ģeogrāfiskais izvietojums, darba tirgus u.c.),

- citi faktori (laika perspektīvas, izdevība, izmaiņas laika gaitā u.c.).

3. Sagatavošanās pārmaiņām un pārejai attiecas uz tādas izpratnes un prasmju veidošanu, kādas skolēnam ir nepieciešamas, lai tiktu galā ar jaunām situācijām, gan vēlamām, gan nevēlamām.

Šādas aktivitātes palīdz:

- noteikt dažādas plānotas un neplānotas dzīves/darba pārmaiņas un pārejas periodus, ar kādiem ir jāstopas dzīves laikā,
- izpētīt, kā cilvēki reaģē uz izmaiņām,
- attīstīt prasmes, lai efektīvi pārvarētu dažādas plānotas un neplānotas pārmaiņas, piemēram, problēmu risināšanu, atbalsta tīklu identificēšanu un izmantošanu.

4. KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA

1. Karjeras izglītības mērķis:

1.1. organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši Ministru kabineta 2018.gada 27.novembra noteikumu Nr.747 "Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem" prasībām, integrējot specifiskus mērķus:

1.2. nodrošināt izglītojamo ar zināšanām un prasmēm, kas nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai līdzdalībai, nodarbinātībai, sociālajai integrācijai un izglītības turpināšanai;

1.3. izkopt izglītojamā prasmi patstāvīgi mācīties un pilnveidoties, motivēt mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei;

1.4. sniegt individuālās konsultācijas skolēniem.

2. Karjeras izglītības uzdevumi:

2.1. nodrošināt katram izglītojamam pašnovērtēšanas metožu apguves iespējas;

2.2. palīdzēt izmantot zināšanas par sevi, lai izprastu savas spējas, stiprās puses, intereses, prasmes un talantus, pieņemtu lēmumus, noteiktu mērķus;

2.3. veidot katrā izglītojamā interesi par karjeru, iepazīstinot ar darba pasaules un ar to saistīto izglītību daudzveidību;

2.4. nodrošināt katram izglītojamam iespēju apgūt mācīšanās prasmes, informācijas tehnoloģiju un citu informācijas avotu izmantošanas pamatiemaņas;

2.5. palīdzēt katram izglītojamam pieņemt apzinātu lēmumu par turpmāko izglītību un ar to saistīto iespējamo karjeru;

2.6. nodrošināt iespēju gūt darbības pieredzi;

2.7. izkopt sadarbības, saskarsmes, prezentācijas prasmes, cieņu pret daudzveidību;

2.8. veidot izglītojamajos izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītību.

2.9. individuālo konsultāciju laikā, sniegt kvalitatīvu atbalstu skolēnam, turpmākās karjeras izvēlē.

3. Karjeras izglītības saturs:

Karjeras izglītības programmas apguves organizācijas pamatnosacījums ir — īstenot karjeras izglītību tā, lai izglītojamais iegūtu gan zināšanas konkrētā izglītības jomā

(pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība) un formā (mācību priekšmetu stunda, klases stunda, konsultācijas, ārpusstundu pasākumi), gan universālas, vispārējas prasmes, saistītas ar darbības pieredzi, kas palīdzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

4. Katra karjeras izglītības joma — pašizpēte, karjeras izpēte un karjeras plānošana un vadība — ietver vairāku mācību priekšmetu un audzināšanas darba saturu, tā pilnveides virzienu integrācijas aspektā.

5. Karjeras izglītībā sasniedzamo spēju un prasmju attīstību atspoguļo galvenie izglītošanas aspekti (Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu):

5.1. pašizpaušmes un radošais aspekts: radošās darbības pieredze, pastāvīga iespēja meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, atklāt kopsakarības;

5.2. analītiski kritiskais aspekts: intelektuālās darbības pieredze — patstāvīga, loģiska, motivēta, kritiska un produktīva domāšana; prasme pamatot savu viedokli pagātnes, tagadnes un nākotnes saiknes kontekstā;

5.3. morālais un estētiskais aspekts: izpratne par morāles jēdzieniem cilvēku savstarpējā saskarsmē, par cilvēka tiesībām uz vienlīdzību;

5.4. sadarbības aspekts: prasme sadarboties, strādāt komandā, uzklaut un respektēt dažādus viedokļus, pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par to īstenošanu, atbildīgi rīkoties konfliktsituācijās, rūpēties par savu un līdzcilvēku drošību un meklēt palīdzību atbilstošās institūcijās un dienestos;

5.5. saziņas aspekts: praktiska pieredze valodas lietošanā; prasme sazināties vairākās valodās (rakstīt, runāt, lasīt), prasme publiski uzstāties, izteikt un pamatot savu viedokli, prezentācijas prasmes;

5.6. mācīšanās un praktiskās darbības aspekts: prasme patstāvīgi plānot, organizēt un īstenot mācīšanos; dažādu zināšanu un prasmju lietošana praktiskajā darbībā; prasme mācību procesā izmantot dažādu veidu informāciju, konsultēties, atrast palīdzību; prasme izmantot modernās tehnoloģijas;

5.7. matemātiskais aspekts: matemātikas izmantošana praktiskajā dzīvē (budžeta plānošana, izglītības izmaksu aprēķināšana, salīdzināšana u.c.).

6. Katrs aspekts tiek īstenots visās karjeras izglītības jomās, taču ne vienādā mērā.

7. Pamatjoma “Pašizpēte” ietver šādas saturiskās tēmas:

7.1. mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības;

7.2. manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks;

7.3. mana ģimene, tās loma, tradīcijas;

7.4. sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana;

7.5. attieksmes un vērtības;

7.6. prasme sadarboties, risināt konfliktus;

7.7. mana veselība un nākotnes nodomi;

7.8. mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu; 7.9. pašaudzināšana.

8. Pamatjoma “Karjeras izpēte” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 8.1. darba nozīme cilvēka dzīvē;
- 8.2. populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi;
- 8.3. manu vecāku darba dzīve;
- 8.4. informācijas avoti un izglītības pasaules pētīšana;
- 8.5. profesionālā kvalifikācija un tās ieguve;
- 8.6. darba tirgus un nodarbinātība;
- 8.7. sociālā vide un nodarbinātība;
- 8.8. izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes;
- 8.9. darba likumdošana, darba drošība;
- 8.10. pašnodarbinātība.

9. Pamatjoma “Karjeras plānošana un vadība” ietver šādas saturiskas tēmas:

- 9.1. lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai;
- 9.2. lēmuma pieņemšana par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.);
- 9.3. dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti;
- 9.4. kad viss nenorit tā, kā plānots;
- 9.5. mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana);
- 9.6. pārmaiņas manā dzīvē;
- 9.7. komandas darba pieredze;
- 9.8. praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās;
- 9.9. sevis prezentēšana.

5. KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

Karjeras izglītība tiek īstenota, izmantojot dažādas **darba organizācijas formas** — mācību priekšmetu stundas, klases stundas, karjeras vadības stundas, dažādus ārpusstundu pasākumus u.c.

KLASES AUDZINĀŠANAS STUNDAS

1.posms: 1. – 3. klase

1.klase

Mērķis:

- Palīdzēt 1.klases skolēniem apzināties mācīšanās nepieciešamību, lai nākotnē iegūtu profesiju;
- Radīt priekšstatu par dienas režīma nepieciešamību;
- Mācīties mācīties.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
• Kā ir jāmācās • Dienas režīma	• Iepazīt jēdzienu “Dienas režīms” un	• Teksta lasīšana • Pārrunas	• Ir izpratne par mācību procesu un

<p>nozīme savu mērķu virzībā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vecāku un tuvinieku profesijas un darba vietas • Par ko vēlas kļūt nākotnē • Profesija un darbs • Prasme strādāt komandā 	<p>“mācīšanās”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iepazīstināt ar skolēnu, radnieku profesijām un darba vietām • Dot priekšstatu par zināšanu un prasmju nepieciešamību kādas profesijas apguvei un darbam 	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentācijas • Vecāku intervēšana un prezentācijas • Zīmējumi un albūma veidošana • Aplikācijas, kolāžas “Par ko es vēlos kļūt” • Darba lapas, fotokartiņas • IT izmantošana izglītošanas procesā 	<p>dienas kārtību nozīmi cilvēka dzīvē</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ir priekšstats par profesiju dažādību un daudzveidību • Mācās saskatīt un pārdomāt savas intereses un novērtēt savas spējas • Saprot darba jēdzienu un darba nozīmību cilvēka dzīvē • Zina, par ko strādā viņa tuvinieki • Izprot saistību starp darbu un profesiju • Prot iesaistīties komandas darbā ar saviem vienaudžiem
--	--	---	--

2.klase

Mērķis:

- Palīdzēt 2.klases skolēniem tuvāk iepazīties ar savu apkārtni, tuvāko pilsētu un tās profesionālās darbības veidiem;
- Radīt priekšstatu par profesiju daudzveidību;
- Mācīt bērnus taupīgi rīkoties ar naudu un citiem resursiem.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none"> • Izplatītākās darba vietas Olaines novadā • Projektu un/vai īslaicīgs darbs • Brīvprātīgs darbs • Darbs un atalgojums 	<ul style="list-style-type: none"> • Iepazīstināt skolēnus ar lielajiem uzņēmumiem Olaines novadā • Radīt priekšstatu par darba un atalgojuma sistēmu un atalgojuma nepieciešamību • Radīt izpratni par jēdziena “brīvprātība” būtību • Veikt pārrunas par naudas vērtību – pelnīšanas un tērēšanas aspektu 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksta lasīšana • Pārrunas • Prezentācijas • Vecāku intervēšana un diskusija kopā ar vecākiem • Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm • IT izmantošana izglītošanas procesā 	<ul style="list-style-type: none"> • Ir priekšstats par savas apkārtnes un Olaines novada lielajiem uzņēmumiem, darbinieku skaitu un galvenajām profesijām • Izprot atšķirību starp algotu darbu, projektu darbību, uzņēmējdarbību un brīvprātību • Izprot atalgojuma būtību un naudas plūsmu no nopelnītā līdz iztērētajam • Prot strādāt grupās un pāros ar

			vienaudžiem
--	--	--	-------------

3.klase

Mērķi:

- Palīdzēt 3.klases skolēniem saskatīt un novērtēt uzņēmējdarbības nepieciešamību, iespēju piedalīties tajā;
- Skolēna pienākumi skolā un mājās.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none"> • Darba vietu daudzveidība Olaines novadā • Interesantas, savdabīgas darba vietas Olainē • Atalgojums un izdevumi proporcijās • Lielāku pirkumu veikšana – krāšanas un taupīšanas princips • Dažādās vēlmes dažādiem cilvēkiem • Savu pienākumu pildīšana un to sasaiste ar iemaņu attīstību 	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot priekšstatu par profesiju daudzveidību un unikalitāti Olaines novadā • Veidot priekšstatu par naudas plūsmu cilvēka dzīvē • Radīt izpratni par ģimenes budžeta veidošanās un tērēšanas likumsakarībām • Iesaistīt aktivitātēs, kas saistās ar karjeras izglītību • Kādas ir maņas iemaņas, ko es daru mājās – kāda ir mana palīdzība un iesaiste 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksta lasīšana • Pārrunas • Prezentācijas • Vecāku intervēšana un diskusija kopā ar vecākiem • Lomu spēles • Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm • IT izmantošana izglītošanas procesā 	<ul style="list-style-type: none"> • Ir priekšstats par ienākumu un izdevumu plūsmu vienas ģimenes budžetā • Ir priekšstats kādām vajadzībām cilvēki tērē naudu, krāj • Ir priekšstats par kopēja budžeta lomu dažādu ģimenes locekļu interešu vajadzību apmierināšanai • Zina nosaukt dažādas (vismaz 5 – 8) profesijas savā apkārtnē un izprot to devumu sabiedrībai • Izprot savu ieguldījumu ģimenes atmosfēras veidošanā • Izprot, kādā veidā attīstās viņa iemaņas un prasmes

1.- 3. klasē paralēli klases stundām tiek akcentēta joma „Pašizpēte” šādā apjomā:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu/pasākumu skaits
Valodas	Mans hobijs	1
	Es un mani draugi	1
	Mani mājdzīvnieki un pienākumi	1
	Mana istaba un pienākumi	1
	Mans apģērbs	1
Klases	Kā dažādi var pavadīt brīvo laiku	1

stunda	Mans varonis Manas stiprās puses, mani talanti, mans raksturs	1 1
Lasīšana	Varoņu / ievērojamas personības raksturojums (ārpusklases lasīšana)	1
Dizains un tehnoloģijas	Rokdarbi – gaumīgs apģērbs dažādām dzīves situācijām Manas praktiski noderīgās iemaņas	1 1
Sociālās zinības	Manas intereses un hobiji	1
Sports	Komandu spēles	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, pasākumi, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku tikšanās u.c.)	1.klasei: Adaptācijas nodarbības (kāds es esmu, draudzība, sadarbība...) Vecāku sapulce: Kā palīdzēt bērnam mācīties, motivācija, kā saskatīt bērna stiprās puses Projekti / pasākumi: Manas intereses – kas manī ir īpašs, kāda nozīme ir veselībai profesijas izvēlē u.c. Ekskursijas	1 1 1 2

2.posms: 4. – 6. klase

4.klase

Mērķi:

- Mācīt 4.klases skolēnus izvirzīt savas darbības mērķus un izvērtēt to sasniegšanas procesu;
- Mācīt pamanīt savus talantus un “stiprās puses”;
- Mācīt saistīt savas darbības ar dzīves mērķiem;
- Attīstīt ekonomiskās prasmes.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none"> • Mani mērķi profesijas izvēlē • Intereses un spējas • Papildus ienākumu veidi – pabalsti, papildus darbi, uzkrājumu procenti, kas palīdz veidot ģimenes budžetu 	<ul style="list-style-type: none"> • Dot iespēju noskaidrot ģimenes budžeta dažādos avotus • Izpētīt, kādas prasmes vajadzīgas, lai strādātu vēlamajā profesijā • Izpētīt savas spējas un kādās profesijās tas var noderēt • Pakāpeniski attīstīt ekonomiskās prasmes 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksta lasīšana • Pārrunas • Prezentācijas • Vecāku intervēšana un diskusija kopā ar vecākiem • Anketa – talanti, prasmes • Lomu spēles • “Prāta vētra” • Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm • IT izmantošana izglītošanas procesā 	<ul style="list-style-type: none"> • Ir priekšstats par ģimenes budžeta ienākumu avotiem • Apzinās savas “stiprās puses” un izprot to nozīmi savas karjeras veidošanās • Mācās naudas nozīmi cilvēka dzīvē • Risina elementārus budžeta plānošanas uzdevumus

5. klase

Mērķi:

- Sagatavot skolēnus apzinātai profesijas izvēlei un izglītības iegūšanai;
- Sniegt ziņas par personības psihofizioloģiskām īpatnībām;
- Temperamenta un skolēnu interešu īpatnībās karjeras virziena izvēlē;
- Brīvā laika nozīme.

<u>Iekļaujamās tēmas</u>	<u>Uzdevumi</u>	<u>Metodes un paņēmieni</u>	<u>Paredzamais rezultāts</u>
<ul style="list-style-type: none">• Mans raksturs un tā nozīme manu mērķu sasniegšanā• Profesijas izvēles faktori, mērķi• Kā brīvā laika pavadīšana ietekmē manu izvēli, intereses, mērķus• Mācīšanās prasmes un sasniegumi• Laika plānošana	<ul style="list-style-type: none">• Sniegt ziņas par personības psihofizioloģiskām īpašībām• Mācīt paust, argumentēt savu viedokli• Sniegt informāciju par dažādu profesiju nepieciešamību sabiedrībā• Brīvā laika pavadīšanas dažādības un izvēles veikšana, laika plānošana	<ul style="list-style-type: none">• Teksta lasīšana• Pārrunas• Prezentācijas• Tests – temperamenta noteikšana• Grupu darbs<ul style="list-style-type: none">• Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm• IT izmantošana izglītošanas procesā	<ul style="list-style-type: none">• Skolēni ir informēti par sava rakstura īpašībām, temperamentu un tā nozīmi savu mērķu izvirzīšanā• Apzinās savu vēlmju un mērķu sasisti ar nākotni• Ir priekšstats par savu vēlmju rašanās dažādiem iemesliem• Ir izpratne par skolas un ārpusskolas pasākumu vērtību, brīvā laika nozīmību savu mērķu izvirzīšanās un talantu attīstībā

6.klase

Mērķis:

- Mācīšanās prasmju attīstīšana un personīgo īpašību pilnveidošana;
- Profesijas un prestižs, lietišķā valoda.

<u>Iekļaujamās tēmas</u>	<u>Uzdevumi</u>	<u>Metodes un paņēmieni</u>	<u>Paredzamais rezultāts</u>
<ul style="list-style-type: none">• Attīstīt prasmi mērķtiecīgi mācīties, savu ideju attīstībai un virzībai• Atbildīgs – kas tas ir• Uzvedība un attieksme pret dažādām dzīves situācijām, maniem	<ul style="list-style-type: none">• Paaugstināt mācību motivāciju, mērķtiecību• Izprast dažādas mācību darba organizēšanas prasmes• Noskaidrot, kas ir “atbildība” un kā to var attīstīt• Veidot savas un	<ul style="list-style-type: none">• Teksta lasīšana• Pārrunas• Prezentācijas• Tests – sociālie un personīgie stereotipi• Grupu darbs• Pieaicinātu ekspertu viedoklis un piemēri• Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm	<ul style="list-style-type: none">• Skolēni ir informēti, kā viņa mācīšanās paņēmieni ietekmē viņa sasniegumus un mērķu izvirzīšanu• Apzinās, kas ir atbildība un kādas ir sekas• Spēj izvērtēt savu attieksmi un tās

un citu mērķiem • Profesiju prestiža mīti un patiesība • Kas ir lietišķā etiķete karjeras virzībā	citu uzvedības izvērtēšanas prasmes dažādās dzīves situācijās • Profesiju priekšstati un sociālie mīti • Lietišķais izskats, runa un uzvedība – tās nozīme karjeras izvēle un intervijās	• IT izmantošana izglītošanas procesā	ietekmi uz savu un citu cilvēku dzīvi • Ir priekšstats par dažādu profesiju ārējo veidolu sabiedrībā valdošiem stereotipiem • Izprot lietišķās etiķetes nozīmību dzīves un karjeras veidošanā
---	--	---------------------------------------	---

4.- 6. klasē paralēli klases stundām, tiek akcentēta joma „Pašizpēte” šādā apjomā:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu/pasākumu skaits
Valodas	Manas intereses	1
	Valodas kultūra	1
	Rakstura īpašības	1
	Mans brīvais laiks	1
	Saziņa, emocijas	1
Datorika	Teksta apstrāde – lietišķie teksti datorā	1
	Informācija ieguves veidi karjeras jomā	1
	Informācijas apstrāde	1
Vēsture	Es dzīvoju sabiedrībā	1
Dizains un tehnoloģijas	Drošības noteikumi, veselība un darbs.	1
		1
Sociālās zinības	Konflikts, tā rašanās un risināšana	1
	Mana mācīšanās stratēģija	1
	Pienākumi un tiesības, mana atbildība	1
Literatūra	Kā uzveikt grūtības	1
	Mūsdienu jaunieša problēmas	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, pasākumi, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku tikšanās u.c.)	Prezentācija: Populāru cilvēku karjeras stāsti	1
	Adaptācijas nodarbība sadarbībā ar skolas psihologu; darbs komandā, stresa menedžments	1
	Projekti / pasākumi: profesiju daudzveidība, darbs un risks, drošība u.c.	1
	Ekskursijas	2

3.posms: 7. – 9.klase

7.klase.

Mērķis:

- Sagatavot skolēnus apzinātai profesijas izvēlei un izglītības iegūšanai;
- Sniegt skolēniem informāciju izglītības vērtību;
- Kā attīstīt savas intereses, spējas un dotības.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none"> • Kā savas vēlmes savienot ar talantiem un profesionālo darbību • Par ko kļūt? • Kas mani saista profesijā • Dažādās prasības profesiju specifikās • Informācija par Ēnu dienu 	<ul style="list-style-type: none"> • Noskaidrot skolēnu attieksmi pret dažādiem profesionālās darbības veidiem • Gribas un mērķtiecīguma attīstīšana • Skolēnu profesionālo interešu izpēte • Iepazīstināt ar profesiju dažādajām prasībām • Piedalīties Ēnu dienā (saskaņojot ar skolas vadību) 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksta lasīšana • Pārrunas • Prezentācijas • Testi, anketas • Grupu darbs • Individuāls darbs • Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm • IT izmantošana izglītošanas procesā • “Ēnošana” 	<ul style="list-style-type: none"> • Skolēni ieguvuši informāciju par viņiem interesējošām profesijām (darba saturs, prasības, apstākļi) • Skolēni orientējas IT vidē, lai uzzinātu par savu interešu attīstīšanas iespējām • Skolēniem ir informācija par gribas pozitīvu izpausmi savu mērķu sasniegšanā • Skolēni prot pozitīvi iedvesmot un organizēt savus vienaudžus grupu darbā • Skolēns izvērtē savas Ēnojamās profesijas darba vidi, specifiku un iespējamo vēlmi strādāt šādā profesijā.

7. klasē paralēli klases stundām, tiek akcentēta joma „Pašizpēte” šādā apjomā:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu/pasākumu skaits
Valodas	Manas intereses	1
	Es un mani draugi	1
	Mani mājdzīvnieki	1
	Saziņa, emocijas	1
	Mans apģērbs	1
	Personīgais viedoklis, attieksme, pamatojums, diskusija	1
Datorika	Teksta apstrāde – lietišķie teksti datorā	1

	Informācija ieguves veidi karjeras jomā	1
	Informācijas apstrāde	1
Ģeogrāfija	Klimata izmaiņas un veselība	1
Vēsture	Seno baltu ciltis un to nodarbošanās	1
Dizains un tehnoloģijas	Rokdarbu izmantošana praktisko iemaņu attīstīšanā	1
Sociālās zinības	Atkarības	1
	Lietišķās saskarsmes etiķete	1
Literatūra	Ētiskais tēls literatūrā	1
Sports	Fizisko īpašību tests	1
	Komandas darbs, sadarbības prasmes	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, pasākumi, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku tikšanās u.c.)	Prezentācija: Saprast un saprasties	1
	Projekti / pasākumi: sevis izzināšana, profesiju daudzveidība, ko es protu un varu, drošība u.c. Projekti / pasākumi: profesiju daudzveidība, darbs un risks, drošība u.c.	1
	Ēnu diena	1
	Ekskursijas	2

8. klase

Mērķis:

- Izvēlētais profesionālais virziens un komunikatīvo prasmju attīstības ietekme uz profesijas izvēli.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none"> • Vai protu sarunāties ar cilvēkiem, mans saskarsmes stils • Klase kā maza planēta • Seši soļi konfliktsituāciju risināšanā • Mani nākotnes plāni • Profesijas izvēles motivācija (pēc kā es vadījos, izvēloties šo profesiju) • Kādas profesijas mēs izvēlamies? • Ēnu diena 	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegt skolēniem informāciju par individuālajām īpašībām un saskarsmes stiliem • Noteikt komunikatīvās saskarsmes prasmes. • Apgūt bezkonfliktu uzvedības prasmes. • Profesijas izvēles motīvu noteikšana. • Informācijas iegūšana par dažādām profesijām. • Dalība Ēnu dienā 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksta lasīšana • Pārrunas • Prezentācijas • Testi, anketas – saskarsmes spējas un iespējas • Grupu darbs • Individuāls darbs • Ekskursijas uz uzņēmumiem, iestādēm • IT izmantošana izglītošanas procesā • “Ēnošana” 	<ul style="list-style-type: none"> • Skolēni ir informēti par savām saskarsmes spējām. • Ir iegūta informācija par saskarsmes jautājumiem, par to ievērošanas nepieciešamību kolektīvā. • Apgūtas saskarsmes pamatprasmes. • Prot rast izeju dažādās konfliktsituācijās • Skolēni ir guvuši priekšstatu par izvēlētajā profesijā iegūšanas ceļiem,

			profesionālo mērķu sasniegšanu <ul style="list-style-type: none"> • Skolēni plāno savu profesionālo izvēli • Skolēniem ir informācija par dažādu profesiju pārstāvjiem • Skolēns izvērtē savas Ēnojamās profesijas darba vidi, specifiku un iespējamo vēlmi strādāt šādā profesijā
--	--	--	---

8. klasē paralēli klases stundām, tiek akcentēta joma „Karjeras izpēte” šādā apjomā:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu/pasākumu skaits
Valodas	Lietišķi raksti – Eiropas CV, darba sludinājumu pētīšana, motivācija vēstule	1
	Dažādu profesiju pārstāvji	1
	Tekstveida pārspriedums	1
Ģeogrāfija	Darbspēku migrācija ES	1
	Darba vietas dažādās valstīs	1
Vēsture	Strādnieku kustība 19.gs. pēdējā trešdaļā	1
	Ekonomiskā attīstība Eiropā un ASV 19.gs. beigās	1
Bioloģija	Ekoloģija, profesijas “Cilvēks – daba”	1
Matemātika	Izcilākie matemātiķi	1
Sociālās zinības	Droša sociālā vide	1
	Globalizācija, iespējas Eiropas Savienībā	1
Ķīmija	Ķīmiskie atkritumi un to pārstrādes veidi	1
Fizika	Fizika mūsu ikdienā	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, pasākumi, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku tikšanās u.c.)	Droša vide (darba drošība). Policijas dienas (drošība un atbildība ikdienā)	1
	Projekti / pasākumi: sevis izzināšana, karjeras stāsts, drošība u.c.	1
	Ēnu diena	1
	Ekskursijas	2
	Karjeras pēcpusdienas: Jēdziens “karjera”; Kas ir “Karjera visas dzīves garumā”; pašizpēte, pašcieņa, pašvērtējums – sevis apzināšanās – diskusijas, testi, anketas, grupu un individuāls darbs, spēles (pedagogs – karjeras konsultants)	2

9. klase.

Mērķis:

- Skolēnu nākotnes vēlmju noskaidrošana un to sasniegšanas plāns.

Iekļaujamās tēmas	Uzdevumi	Metodes un paņēmieni	Paredzamais rezultāts
<ul style="list-style-type: none">• Latvijas izglītības sistēma• Profesionālās izglītības iestādes valstī• Prasības un uzņemšanas noteikumi dažādās profesionālās izglītības iestādēs• Mācību priekšmeti un profesijas izvēle• Nākotnes izglītības iestādes izvēle, uzņemšanas noteikumi.• Stress pirms eksāmeniem• Ēnu diena	<ul style="list-style-type: none">• Informēt par Latvijas izglītības sistēmu kopumā<ul style="list-style-type: none">• Informēt par valsts un reģiona izglītības iestādēm• Motivēt skolēnus savlaicīgi meklēt informāciju par izglītības iestāžu uzņemšanas noteikumiem• Noskaidrot skolēnu profesionālās vēlmes• Iepazīties ar profesiju tipiem• Motivēt skolēnus to mācību priekšmetu padziļinātai apguvei, kas saistīti ar profesijas izvēli un nākotnes izglītības iestādes izvēli.• Iepazīstināt ar metodiku un rekomendācijām kā pārvarēt stresa situācijas pirms eksāmeniem.• Dalība Ēnu dienā	<ul style="list-style-type: none">• Pārrunas• Prezentācijas• Spec. literatūras pētīšana• Informatīvās literatūras analīze (bukleti, reklāma, žurnāli, katalogi)• Anketēšana• Darbs grupās (izpētītā materiāla prezentācija• Mācību darbības analīze, praktiski uzdevumi• IT izmantošana izglītošanas procesā.• “Ēnošana”	<ul style="list-style-type: none">• Skolēni ir informēti par izglītības sistēmu Latvijā• Skolēni ir informēti par profesionālās izglītības iespējām valstī• Skolēni savlaicīgi uzzina viņus interesējošo informāciju• Skolēni ir ieguvuši zināšanas par profesiju tipiem• Skolēni pārzina stresa situāciju pārvarēšanas metodiku• Skolēns izvērtē savas Ēnojamās profesijas darba vidi, specifiku un iespējamo vēlmi strādāt šādā profesijā

9. klasē paralēli klases stundām, tiek akcentēta joma „Karjeras vadība” šādā apjomā:

Mācību priekšmetu stundās	Tēmas	Stundu/pasākumu skaits
Valodas	Dienas režīms, darba plānošana	1
	Izglītības sistēmas dažādās valstīs. Izglītības iespējas ārzemēs	1

	Publiskā uzstāšanās – sevis prezentēšana	1
Ģeogrāfija	Saimniecības nozares un ar tām saistītās profesijas Latvijā	1
Vēsture	Pasaules ekonomiskā krīze 20.gs. 30.gadi	1
	Izcilākie 20.gs. zinātnieki	1
	20.gs. progress zinātnē un tehnikā	1
Sociālās zinības	Darba likumdošana	1
	Ģimenes budžets, skolas budžets	1
	Civillikums	1
	Nodokļi	1
	Iekļaušanās darba tirgū	1
Ķīmija	Ķīmija sadzīvē	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, pasākumi, tikšanās, lomu spēles, skolas un klašu vecāku tikšanās u.c.)	Atvērto durvju dienu apmeklējums izglītības iestādēs	1
	Starptautiskās izglītības izstādes “Skola” apmeklējums	1
	Projekti / pasākumi: sevis izzināšana, karjeras stāsts, drošība u.c.	1
	Ēnu diena	1
	Ekskursijas	2
	Karjeras pēcpusdienas: Karjeras virziena izpēte, Karjeras vadība; Grupu darba un individuālais potenciāls, darba interviju imitācija, CV rakstīšana, sevis prezentēšana – diskusijas, testi, anketas, grupu un individuāls darbs, spēles (pedagogs – karjeras konsultants)	2

10.-12. klase

Mērķis:

- Absolventu apzinātais personīgais lēmums par turpmāko izglītību.

Tēmas	Klase/apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Karjeras izvēle Tikšanās ar dažādu mācību iestāžu studentiem un dažādu profesiju pārstāvjiem	10/ 2	Iegūst informāciju par sev interesējošo profesiju, tās apguves iespējām
Karjeras izvēle Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs. Mūžizglītība	11/ 1	Prot iegūt informāciju par sev interesējošo profesiju, par tās apguves iespējām. Apzinās izglītību kā vērtību un izprot izglītošanās visa mūža garumā nepieciešamību mūsdienu darba tirgus kontekstā
Darba tirgus perspektīvas un lēmumu pieņemšana	1	Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē.
Karjeras izvēles plānošana. Individuālā karjeras plāna izveide	1	Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu
Karjeras izvēle Ēnu dienas nozīme tālākās karjeras izvēlē	12/ 2	Saprot izvēlētā darba vidi un profesijas būtību

Izglītība kā karjeras attīstības veids	1	Piedalās akcijā “Iekāp studenta korpūs” un citos karjeras atbalsta pasākumos
Sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmējiem	1	Informēti par veiksmīgas uzņēmējdarbības pamatprincipiem savā kopienā

6. KARJERAS IZGLĪTĪBAS VĒRTĒŠANA

Skolēnu sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti īsi rakstiski vai mutiski raksturojot skolēnu mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamiku šādu zināšanu, prasmju, iemaņu (kompetenču) apgūvē un izmantojot pašvērtējumu.

Pašizpēte:

- skolēns apgūst un izmanto zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi;
- skolēns demonstrē pozitīvas starppersonu prasmes un cieņu pret daudzveidīgo, lai veicinātu savas karjeras attīstību;
- skolēns atzīst, ka izaugsme un pārmaiņas ir karjeras attīstības neatņemama sastāvdaļa;
- skolēns spēj noteikt svarīgākos faktorus, kas ietekmē viņa attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos;
- skolēns izmanto zināšanas par sevi, lai pieņemtu lēmumus un noteiktu mērķus.

Karjeras izpēte:

- skolēns spēj izskaidrot terminu “karjera” tā plašākajā nozīmē; 20
- skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības un profesionālās apmācības iespējas dažādās izglītības iestādēs;
- skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām;
- skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis varētu būt šķērslis dažu profesiju izvēlē;
- skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklases pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- skolēns spēj formulēt savas izglītības iespējas pēc pamatizglītības iegūšanas.

Karjeras plānošanā un vadīšanā:

- skolēns prot izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes;
- skolēns prot salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personisko pieredzi, gan informāciju no dažādiem avotiem;
- skolēns spēj izvērtēt ar finansēm saistītos faktorus;
- skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no sava mērķa;
- skolēns zina, kādas ir prasības un kas jā dara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē;
- skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības;
- skolēns prot sazināties un sadarboties ar citiem cilvēkiem dažādās dzīves situācijās;
- skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo un citu nepieciešamo

informāciju, stājoties citā izglītības iestādē vai darbā, kā arī to mutiski un rakstiski prezentēt.

Skolēnu mācību sasniegumu pierādījumi — pašizpētes, karjeras izpētes un karjeras vadības darba materiāli — tiek uzkrāti skolēnu darba mapēs (portfolio).

7. KARJERAS IZGLĪTĪBĀ IZMANTOJAMĀS METODEDES

Nr.	Metode	Prasmes
1.	Anketēšana, aptauja	Apgūt prasmi konkrēti atbildēt uz jautājumiem, prast izteikt savu domu konkrēti un īsi. Ieinteresēt audzēkni izzināt sevi, savas izglītības iespējas, darba pasaules iespējas. Attīstīt prasmi kritiski domāt.
2.	Analīze	Prast objektīvi novērtēt un atšķirt savas vērtības no vispārpieņemtajām dzīves vērtībām. Apgūt prasmes, lai „gribu, varu, vajag” veidotu vienotu kopumu.
3.	Brīvais raksts	Veidot prasmi brīvi izteikt rakstiski savas domas un izjūtas.
4.	Darbs ar informācijas avotiem	Prast atrast, atlasīt un izvērtēt informāciju.
5.	Darbs grupās	Apgūt iemaņas darboties komandā, plānot darbu, sadalot pienākumus.
6.	Darbs pāros	Veidot prasmes sadarboties, uzklaut otru, pārrunāt neskaidrības, ja nepieciešams, ievērot kompromisu
7.	Diskusijas	Mācīties izteikt mutiski savu viedokli, to pamatot, argumentēt, uzklaut citu domas. Meklēt problēmu risinājumu.
8.	Ekskursijas	Iepazīstināt ar reālu darba vidi, karjeras iespēju daudzveidību, jaunām tehnoloģijām.
9.	Ēnu diena	Iepazīt tuvāk darba vidi. Iepazīt izvēlētas profesijas plusus un mīnus. Veidot iemaņas rakstīt CV, motivācijas vēstules, iesniegumus.
10.	Eseja	Apgūt prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, apgūt argumentācijas prasmes rakstiskā veidā.
11.	Individuālais darbs	Mācīties strādāt patstāvīgi
12.	INSERT metode	Apgūt prasmi izvērtēt informāciju
13.	Intervija	Apgūt prasmi sarunāties: uzklaut sarunas biedrus, formulēt konkrētus jautājumus, atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem, veidot lietīšku dialogu.
14.	IT tehnoloģiju izmantošana	Attīsta prasmi lietot mūsdienas tehnoloģijas informācijas iegūšanā, saglabāšanā un apkopošanā.
15.	Pārrunas, sarunas	Apgūt prasmes veidot mērķtiecīgu dialogu, noskaidrot viedokli, iegūt informāciju pārrunu ceļā, nenovirzoties no tēmas, uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem.
16.	Pašvērtējums, pašanalīze	Veidot kompleksu savas darbības, uzskatu, spēju,

		interesešu, rakstura novērtēšanas un analīzes prasmi.
17.	Pētījums	Apgūt prasmi strādāt ar problēmsituāciju: formulēt problēmu, veidot risinājuma plānu, izvērtēt gaidāmo rezultātu, meklēt alternatīvu risinājumu, pieņemt lēmumu, iegūt praktiskas iemaņas pētnieciskajam darbam.
18.	“Prāta vētra”	Izprast, ka jebkuru neskaidru jēdzienu var izskaidrot, ja izsaka dažādus viedokļus, tos sistematizē un analizē.
19.	Prezentācija	Apgūt prasmes un iemaņas parādīt sevi un savu padarīto darbu.
20.	Prognozēšana	Mācīties paredzēt iespējamo rezultātu.
21.	Projekts	Apgūt prasmi plānot darbu, strādāt patstāvīgi, sadarboties ar citiem, iegūt un izvērtēt informāciju, saistīt teoriju ar praksi, izdarīt secinājumus, prezentēt rezultātus.
22.	Seminārs	Mācīties atrast kļūdas un nepilnības, izdomāt vīziju to uzlabošanai, plānot tās sasniegšanu, pieņemt lēmumu, izdarīt kopsavilkumu – rezumēt.
23.	Spēles (lomu, situāciju, lietīšķās, ...)	Apgūt prasmi iekļauties kolektīvā, veidot saskarsmi, prast novērtēt sevi salīdzinājumā ar citiem Iejusties lomās, kas attālinātas no skolēna būtības, bet kurās viņi ikdienā var nokļūt. Iemācīties modelēt dažādas problēmsituācijas.
24.	SVID analīze	Apgūt iemaņas izvērtēt pašreizējo situāciju un attīstības iespējas.
25.	T-tabula	Apgūt iemaņas izvērtēt parādību no vairākiem aspektiem.
26.	Tests	Rosināt iegūt informāciju par kādu jomu interese radīšanai.
27.	Tikšanās	Iegūt informāciju par kādu jomu intereses radīšanai.
28.	VENNA diagramma	Mācīties noteikt kopīgo un atšķirīgo un definēt slēdzienu.
29.	Vērošana	Apgūt iemaņas izvirzīt mērķi patstāvīgi vērot, pierakstīt, salīdzināt, izdarīt secinājumus.
30.	Zināšanu, iemaņu apkopošana	Spēt apgūtās mācības un zināšanas, kā arī praktiskās iemaņas apkopot vienota mērķa sasniegšanai

8. KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAI IETEICAMĀ LITERATŪRA

- Normens Amundsons „Aktīvā iesaistīšanās” (Active Engagement).
- Darba burtnīca sekmīgai dzīvei un karjerai “Mans Karjeras stāsts”.
- Dzīves plānošanas rokasgrāmata.
- Mācību metodiskais līdzeklis "Karjeras kompass”.

- Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu.
- Karjeras atbalsta sistēma Latvijā (2012).
- „Mūžilga karjeras atbalsta politika: darbs turpinās. Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkla darba pārskats 2009.-10.gadam – saīsinātais pārskats”.
- Karjeras atbalsta pasākumi riska grupu jauniešiem – caur mācīšanos uz darbu (2010).
- Mans bērns izvēlas karjeru (2010).
- Karjeras izglītība skolā (2010).
- Karjeras konsultēšanas metodes (2009).
- Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 7.-9. klasei” Skolotāju rokasgrāmata (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.).
- Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 7. klasei” (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.).
- Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 8. klasei” (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.).
- Metodiskie ieteikumi „Karjeras izglītība 9. klasei” (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2006.g.).
- Mācību metodiskais līdzeklis “Karjeras kompass”, CINOP Euroguidance The Netherlands, 2013.
- Strods G., Vazne Ž. “Karjeras atbalsta programma skolēniem”, 2013.g.
- Melbārde I. “Es vienmēr zinu, ko es vēlos”, Zvaigzne ABC, 2007.g.
- Ertelts B., Šulcs V. “Karjeras konsultēšanas kompetences”, VIAA, 2008.g.
- Izglītība pēc 12. klases (ESF, prof. izgl. attīstības aģentūra, 2005.g.)
- Karjeras izglītības mērķi pamatskolā (ieteikumi skolotājiem un klases audzinātājiem) (ESF, prof.izgl. attīstības aģentūra, 2004.g.).
- Karjeras iespēju izpēte (metod. palīg līdzeklis skolotājiem un klašu audzinātājiem) 2003.g.
- Izglītības ceļvedis. Informatīvs izdevums.
- Kuijpers M., Meijers F. “Learning for Now or Later? ”Career Competencies Among Students in Higher Vocational Education in The Netherlands. Studies in Higher Education, 2011.g.
- Karjeras attīstības atbalsts / Izglītība, konsultēšana, pakalpojumi. Valsts Izglītības satura centrs • Karjeras iespēju izpēte, metodiskais palīg līdzeklis PIAP aģentūra, 2003.g.
- Karjeras izglītība 7., 8., 9. klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006.g.
- Korna E., Karjeras izglītība. Rīga: Raka, 2011.g.
- Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei. VIAA, Karjeras atbalsta departaments, 2008.g.

9. APLŪKOJAMIE TĪMEKĻA RESURSI, KAS SAISTĪTI AR KARJERAS IZGLĪTĪBU

- http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/lat_karjeras_atbalsts/karjeras_atbalsts_jaunumi/ - karjeras atbalsts.
- <http://www.niid.lv/> - materiāli un informācija karjeras atbalstam, par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, karjeras izglītības testi. Lapā atrodama informācija par Valsts ieskaitēm un eksāmeniem, par Latvijas izglītības iestādēm. Datubāzē atrodamas profesionālās

vidējās izglītības programmas, augstākās izglītības studiju programmas, kā arī augstskolu un koledžu izglītības piedāvājums, arī 7 karjeras izvēles testi.

- www.izm.gov.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm
- www.piaa.gov.lv - par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem un izglītības un darba iespējām ārzemēs.
- www.visc.gov.lv – profesiju standarti, aktuālais izglītībā.
- www.sf.gov.lv - par studiju un studējošo kreditēšanas jautājumiem.
- www.nva.lv - par bezdarbnieku profesionālo apmācību.
- http://www.profesijupasaula.lv/ - dažādi materiāli par profesijām, aktuālo nozaru apskats, kopsavilkumi, topi, informācija par karjeras iespējām.
- www.prakse.lv - Sadaļā Studijas alfabēta kārtībā nosauktas studiju programmas, augstskola, studiju veids, ilgums un iegūstamais grāds. Ir pieejams arī meklētājs pēc studiju virziena, izglītības iestādes un tās atrašanās vietas.
- www.uzdevumi.lv - Sadaļā "Kur mācīties" iespēja izvēlēties informāciju par visu līmeņu studijām un atbilstošām programmām.
- www.cv-online.lv
- www.e-darbs.lv • www.workingdau.lv
- www.vakance.lv
- www.cvmarket.lv
- www.careercenteronline.org - Virtuālais karjeras centrs (e-konsultēšana, e-apmācība, resursi)
- www.enudiena.lv
- <https://juc.lv/par-mums/>
- <http://svr.aic.lv/Form.aspx?id=default>
- <https://www.latvijaskvalifikācijas.lv/>
- <http://www.lanet.lv/links/lschools.html>
- <http://katalogs-iksd.riga.lv/lv/sakums>
- <http://viaa.gov.lv/lat/eurydice/apraksti/>

- ✓ VIAA, t.sk. projektā izstrādātie resursi, Karjeras nedēļu materiāli <https://www.viaa.gov.lv/lv/resursi>;
- ✓ Ar EG programmas atbalstu – tiešsaistes resurss Moodle vidē, t.sk. brīvpieejas «Karjeras bibliotēka» <https://euroguidance.viaa.gov.lv/>;
- ✓ FB «Tavai Karjerai» <https://www.facebook.com/TavaiKarjerai> ,
- ✓ Karjeras ziņas <https://euroguidance.viaa.gov.lv/course/view.php?id=4#section-1> ,
- ✓ KAN izveidotā aktualitāšu vietne: <https://saite.lv/PzM> ,
- ✓ KAN izveidotā vietne Google Disc (stundu plāni) <https://saite.lv/qCY>